

ANA DİLİ ALMANCA OLAN ERASMUS ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE ÖĞRENMEYE YÖNELİK DENEYİMLERİNİN VE YAKLAŞIMLARININ İNCELENMESİ

Dalim Çiğdem ÜNAL

Özet: Bu çalışma 2010-2015 öğretim yılları arasında Erasmus ve Erasmus Plus Hareketlilik Programlarından yararlanan yabancı öğrencilerin yazmış oldukları 696 Almanca Erasmus deneyim raporuna yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Ana dili Almanca olan Erasmus öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye ilişkin deneyimlerini ve yaklaşımlarını saptamak amacıyla söz konusu raporların içerik analizi yapılmış ve MaxQDA 11 adlı nitel veri analizi programından yararlanılmıştır. Araştırmada yabancı Erasmus öğrencilerinin Türkiye dışında ve içinde çeşitli yollar ve yöntemler deneyerek Türkçe öğrendikleri görülmüştür. Özellikle Erasmus Yoğun Türkçe dersine talep oldukça fazla olmuştur, çünkü öğrenciler bu derste verilen eğitim sayesinde kısa sürede etkili Türkçe öğrenebildiklerini ve Türk kültürüyle tanışabildiklerini dile getirmişlerdir. Özel dil kurslarında Türkçe öğrenenler de, iyi bir öğretmen ve ders yapısı ile etkili ve hızlı Türkçe öğrenerek günlük hayata hazırlanabildiklerini belirtmişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik saptanan olumsuz görüşlerin özellikle dersin organizasyonuna, yöntemine ve ders içindeki öğrenme-öğretme süreçlerine dayandığı ortaya çıkmıştır. Öğrenciler Erasmus öğrenimi için Türkiye'ye gelmeden önce Türkçe öğrenmeye başlamayı önermektedir.

Anahtar kelimeler: Erasmus Öğrenci Hareketliliği Programı, Erasmus deneyim raporu, yabancı dil olarak Türkçe, Almanca konuşan Erasmus öğrencileri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi.

The Approach and the Experiences of German Native Speaker Erasmus Exchange Students While Learning Turkish

Abstract: Present study is carried out for 696 German Erasmus experience report of foreign students who benefit from Erasmus and Erasmus Plus Mobility Programme between 2010-2015 years. In order to determine the experiences and approaches of German native speaker Erasmus students, Turkish learning as a foreign language, content analysis of experience reports in question had been performed and qualitative data analysis programme called MaxQDA 11 is utilized. In the study it is presented that, foreign Erasmus students learned Turkish using different ways and methods within and out of Turkey. Particularly, request for Erasmus Intensive Language Course (EILC) Turkish was quite a lot, as by means of education given within this course, students have the opinion that they learned Turkish and meet Turkish culture effectively in a short time. Also effective and fast Turkish learning and preparing for the daily life is possible by private language courses with a well-structured course outline and teachers. Adverse opinions raised in Turkish learning as a foreign language are particularly directed for course organization, teaching method and teaching-learning process. Beginning to learn Turkish before coming to Turkey for the Erasmus education is the outstanding recommendation of the students.

Key words: Erasmus Mobility Programme, Erasmus experience report, Turkish as a foreign language, Erasmus students with German as first language, teaching of Turkish as a foreign language.

Giriş

Dil öğretiminin, ana dil öğretimi ve yabancı dil öğretimi olmak üzere iki farklı disiplin çerçevesinde uygulandığı bilinmektedir. Bu ayrımın yapılması, insanların hem ana dillerini hem de başka dilleri öğrenme gereksinimi duymalarından kaynaklanmaktadır. Yabancı dil öğrenme gereksinimi, özellikle ana dili kullanarak iletişim kurmanın mümkün olmadığı durumlarda görülmektedir. Durmuş'a göre, "İnsanların ana dillerinden başka bir dili öğrenme isteğinin ardında toplumsal, uluslararası gelişmelerden etkilenen bireysel tercihler bulunur" (2008, s. 208). Günümüz toplumunda bir değil, birkaç dili öğrenmek gerekli görülmektedir (Barın, 2011, s. 167). Bu durumda yabancı dil öğreniminin ve öğretiminin artması dünyada yaşanan uluslararası, ekonomik, politik, teknolojik ve kültürel ilişkilerin artması ile doğru orantılıdır. Özellikle iletişim teknolojisindeki gelişmeler uluslararası ilişkileri artırmış, ülkeler arasında yakın etkileşim başlamıştır (Er vd., 2012, s. 52; İşcan, 2011, s. 30). Sınırların ortadan kalktığı ve gittikçe küreselleşen dünyamızda farklı toplumlar birbirleriyle daha yoğun bir iletişime geçtiğinden, farklı dilleri öğrenmek, farklı kültürleri tanımak isteği ve ihtiyacı da lüks olmaktan çıkarak önemli bir gereksinim hâline gelmiştir (Bakır, 2014, s. 436).

Diğer yandan bir ülkenin dilinin ön planda olması ve yabancılar tarafından öğrenilmesi o ülkenin prestiji olarak görülmektedir (bk. Urgan, 2006, s. 223). İlişkilerin bu denli hızlanmasının bazı dillerin hızla yayılmasını sağladığı ve bunun en tipik örneğinin İngilizce olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Hengirmen, "Yabancılar dil öğretimi, ülke savunması kadar önemlidir" (Gedik, 2009, s. 8'de aktarıldığı gibi) sözleriyle Türkçenin yabancılar öğretiminin yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu noktada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunu yurt içi ve yurt dışı olmak üzere iki farklı bakış açısından yaklaşarak irdelemek mümkündür.

1. Yurt Dışında ve Yurt İçinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Taştekin, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin Batı'da 15. yüzyıl sonrasında misyoner yetiştirme faaliyetleri kapsamında başladığını belirtmiştir (2016, s. 171). Mete'ye göre de "Avrupalıların Türkçeyi öğrenme istekleri, [...] Osmanlı İmparatorluğu zamanında yoğunluk kazanmıştır. [...] Bu dönemde pek çok bilim adamının Türkoloji alanında çalışmaya başlamasıyla bu bilim insanları öncelikle Türkçe öğrenmişlerdir" (2012, s. 37)¹. Nurlu ve Özkan ise Osmanlı

¹ Türkçenin yabancılar öğretimi üzerine yabancı bir yazar tarafından yapılan ilk çalışma, Alman Hieronymus Magiserus'un 1612 yılında Leipzig'de yazdığı

Devleti zamanında Avrupa devletlerinin Türkçeye önem verdiği görüşündedir: “Osmanlı Devleti ile ticari ve diplomatik ilişkiler içinde buldukları için elçilik görevlilerinin Türkçe öğrenmesini gerekli görmüşlerdir” (2016, s. 25).

Günümüzde özellikle Avrupa Birliği’ne üyelik süreci çerçevesinde Avrupa ülkelerinde ve Orta Doğu’nun çeşitli ülkelerinde Türkçe öğrenenlerin sayısında bir artış olduğu görülmektedir (Kana vd., 2016, s. 1128). Ayrıca Amerika, Asya, Avrupa ve Afrika ülkelerinde üniversitelerde öğretilen yabancı dillerden birisi de Türkiye Türkçesidir (Taştekin, 2016, s. 173). Türkçenin, “Amerika Birleşik Devletleri’nde [...], üniversitelerde bu alanda çalışan ve ana dili Türkçe olan öğretmenler ve Türkiye’den Fulbright Yabancı Dil Öğretim Asistanlığı bursu ile giden İngilizce öğretmenleri tarafından [...], Avrupa’da ise [...] ya okul izlencesinin bir parçası olarak ya da okul saatleri dışında ana dili olarak, orta dereceli okullarda ise seçmeli ders olarak (ana dili veya yabancı dil kapsamında)” (Kuşçu, 2013, s. 1’de aktarıldığı gibi) öğretildiği bilinmektedir. Bu durumda, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen hedef kitle yurt içi ve yurt dışında olmak üzere iki ayrı grup altında toplanabilir (bk. Tablo 1).

Tablo 1. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Hedef Kitleler ve Örnekleri

	Başlıca Hedef Kitleler	Örnekler
Yurt Dışında Türkçe Öğrenen	Yurt dışında yaşayan yabancılar	Türkiye ile ticari ilişkileri olanlar, göçmen Türklerle ilgilenen görevliler veya öğretmenler
	Yurt dışında eğitim alan yabancı öğrenciler	Yurt dışındaki üniversitelerin özellikle Türkoloji, Şarkiyat veya Doğu bilim gibi bölümlerinde öğrenim görenler
	Yurt dışında yaşayan Türkler	Türk göçmenlerin üçüncü kuşak çocukları
	Türk soylular	Türk Cumhuriyetleri’ndeki akraba topluluklarında yaşayanlar
Yurt İçinde Türkçe Öğrenen	Çalışmak için yurt dışından görevli gelen yabancılar	Konsolosluk çalışanları, askerî personel
	Eğitim almak için gelen yabancılar	Türk üniversitelerinde öğrenim görmek isteyen yabancılar
	Geçici ya da kalıcı olarak Türkiye’ye yerleşen yabancılar	Türkiye’de çalışanlar, turistler, Türklerle evlenen yabancılar, Suriyeli göçmenler
	Türk soylular	Türk Cumhuriyetleri’ndeki akraba topluluklarından gelenler ²

“Institutionum Linguae Turcicae libri quatuor” adlı kitaptır (Metem, 2012, s. 40’ta aktarıldığı gibi). Ancak tarihte Türkçenin yabancılarla öğretilmesi amacıyla yazılan ilk eserin Kaşgarlı Mahmud tarafından Araplara Türkçe öğretmek amacıyla 11. yüzyılda (1072-1074 yıllarında) yazılan bir sözlük olan “Divan-ı Lügâti’t-Türk” olduğu kabul edilmektedir (Ungan, 2006, s. 223; Metem, 2012, s. 37; Gedik, 2009, s. 28; Göçer ve Moğul, 2011, s. 798; Demirel, 2011, s. 138; Aydın, 2014, s. 1).

² Özellikle Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında bağımsızlığını ilan eden Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye arasında çeşitli ilişkiler kurulmuştur. Türk Dünyası Öğrenci Projesi çerçevesinde 1991 yılından itibaren yurt dışından öğrenci kabulü

Tablo 1’de belirtilen hedef kitleler incelendiğinde, toplumların dışa açılmasıyla toplumlararası ilişkilerin gelişmesi ve insanların yabancı dil öğrenmeye ihtiyaç duydukları yeniden görülmektedir. Bu noktada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin gittikçe artan önemi de anlaşılmaktadır (Gün vd., 2014, s. 3). Arslan ve Gürsoy Türkiye’nin son yıllarda kültürel, sosyal, ekonomik, askerî vb. ilişkiler kurmasının Türkçenin yabancılar tarafından öğrenilmesini hızlandırdığını belirtmiştir (2008, s. 111). Ayrıca “[h]em lisans hem de lisansüstü eğitimleri için Türkiye’yi tercih eden yabancı öğrencilerin sayısında son yıllarda gözle görülür bir artış yaşanmıştır” (Gürbüz ve Güleç, 2016, s. 141). Özellikle Erasmus Değişim Programı ile üniversitelerdeki öğrenim hareketliliği artmış ve yabancılarla Türkçe öğretimine ilgi büyümüştür (Harputoğlu, 2015, s. iii). Kana vd. ise son yıllarda çeşitli politik nedenlerle Türkiye’ye gelen milyonlarca sığınmacı nedeniyle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bir pazar hâline geldiği görüşündedir (2016, s. 1128).

Yurt içinde ve yurt dışında Türkçe öğrenmeye yönelik artan talebi karşılayabilmek ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini gerçekleştirmek amacıyla yeni kuruluşlar, merkezler oluşturulmuş, özel kurumlarda kurslar açılmış ve üniversitelerde yeni bölümler kurulmuştur (Ercan, 2015, s. 2; Mete, 2012, s. 37; Yılmaz ve Buzlukluoğlu Arslan, 2014, s. 1182)³. Diğer yandan yabancılarla Türkçe öğretimine yönelik ilginin artmasıyla birlikte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik kaynaklarda ve yapılan akademik çalışmalarda da artış olmuştur⁴. Yeni yapılan bilimsel araştırmalar hızla büyüyen bu alanın daha derinlemesine incelenerek mevcut sorunların net bir

---

başlamıştır. Başbakanlık Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından günümüzde devam eden bu proje, Türk soylu öğrencilerin ortaöğretim, yükseköğretim ve lisansüstü düzeyinde eğitim almak için ülkemize getirilmesine yöneliktir (Aramak, 2016, s. 13’te aktarıldığı gibi; Gürbüz ve Güleç, 2016, s. 142; Sefa, 2005, s. 86).

³ Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ilk olarak 1984 yılında Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) açılmıştır. TÖMER, üniversite öğrenimi görmeye gelen yabancılarla Türkçe öğretmek amacıyla kurulmuştur. Bunu Gazi Üniversitesi, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi ve Ege Üniversitesine bağlı TÖMER’ler izlemiştir. Türk İş Birliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığına bağlı Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) da yurt dışındaki üniversitelerde bulunan Türkoloji bölümlerine katkıda bulunmuştur. Yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösteren bir kamu vakfı olan Yunus Emre Vakfı’na bağlı Yunus Emre Enstitüsü de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine somut katkıda bulunmakta ve ayrıca “Türkoloji Projesi İş Birliği Protokolü” ile yurt dışında öğrenim gören yabancı öğrencileri desteklemektedir (Aydın, 2014, s. 1).

⁴ Üniversitelerde yabancılarla Türkçe öğretimi alanında akademisyen ve öğretmen yetiştirmek amacıyla yüksek lisans ve doktora eğitim programları açılmaya başlanmıştır (Mete, 2012, s. 65; Nurlu ve Özkan, 2016, s. 27).

biçimde ortaya çıkartılmasını sağlamıştır. Söz konusu çalışmaların ortak noktası ise, eğitimin daha nitelikli bir hâle gelebilmesi için öncelikle alana yönelik sorunların saptanarak çözüm önerilerinin ivedilikle hayata geçirilmesidir (İslioğlu, 2015, s. 40; Mete, 2012, s. 13).

2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Görülen Sorunlar ve Beklentiler

Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak resmî veya özel kurumlarda, çeşitli üniversitelerde, dil merkezlerinde, dil kurslarında ve özel kuruluşlarda öğretildiği bilinmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde aşağıda listelenen sorunların ve beklentilerin olduğu görülmektedir. Buna göre alanın başlıca sorunları (kısmen kaynağında yatan nedenlerle birlikte) aşağıda listelenmektedir (Ayrıca bk. Barın, 2011; Candaş Karababa, 2009; Durmuş, 2013; Er vd., 2012; Göçer, 2009; İslioğlu, 2015; Kana vd., 2016; Koçer, 2013; Mete, 2012; Özdemir, 2013):

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin özel bir uzmanlık alanı olarak görülüyor olması
- Alanda yeterli kaynak olmaması
- Öğretmenlerin alanında uzman olmaması ve yabancı dil olarak Türkçe öğretmenliği yapanların çok farklı altyapılara sahip olması (özellikle Yabancı Diller, Dil Bilim, Türkçe Öğretmenliği, Türkçe Eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinden mezun olanların bu alanda görev yapıyor olması)
- Nitelikli ders malzemelerinin azlığı
- Bilimsel araştırmaların yetersiz olması
- Ders içeriklerinin uygun olmaması
- Derste kullanılan geleneksel yöntemin uygun olmaması
- Ders kitaplarının yetersiz olması
- Öğretim programlarının detaylı olarak hazırlanmamış ve net olarak oluşturulmamış olması
- Öğretim ortamlarının uygun olmaması
- Ders uygulamalarında görülen büyük farklılıkların olması
- Hedef kitleye uygun olmayan öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması (özellikle yabancı ev hanımına, öğrenciye, diplomata, iş adamına ve Türk soylular gibi çok farklı hedef gruplara aynı biçimde veya aynı yöntemlerle Türkçe öğretiliyor olması).

Buradan hareketle, alana yönelik sorunların giderilebilmesi için somut olarak atılması beklenen adımlar aşağıda belirtilmektedir (Ayrıca bk. Barın, 2011; Er vd., 2012; Göçer, 2009; Kana vd., 2016; Mete, 2012; Özdemir, 2013):

- Program geliştirme çalışmalarının hızlandırılarak içeriklerin ihtiyaçları ve hedefleri karşılamaya uygun olduğu öğretim programlarının hazırlanması
- Hedef kitlelere göre nitelikli ders kitaplarının hazırlanması
- Öğretim hedeflerinin detaylıca incelenerek yeniden belirlenmesi
- Alanında yetkin, nitelikli, uzman öğretmenlerin yetiştirilmesinin ve görev yapmasının sağlanması
- Uygun, nitelikli malzeme ve materyallerin geliştirilerek öğretim ortamlarında kullanılmasının sağlanması
- Bilimsel çalışmaların artarak yapılmasına öncelik ve önem verilmesi
- Verilen eğitimlerdeki farklılıkların giderilerek bir iş birliği, uyum ve eş güdüm sağlanması
- Çağdaş ders yöntemlerinin ve tekniklerinin hedef kitleye uygun olarak kullanılması
- Üniversitelerde alana yönelik yeni yüksek lisans ve doktora programlarının açılması sürdürülmesi, özellikle de Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Lisans Programlarının açılmasının.

3. Erasmus Programı

Türkiye'nin "ortak tarihî ve kültürel bağlarından dolayı Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'yle; Avrupa Birliği'ne giriş sürecinden dolayı da Avrupa ülkeleriyle yakın ilişki içerisinde" (Aydın, 2014, s. 1) olduğu bilinmektedir. Bu nedenle hem Türkiye'deki üniversitelerde okuyan öğrenciler hem de yabancı üniversitelerin öğrencileri Avrupa Birliği'nin öğrenci değişim programlarına katılmaktadır. Misyonu "Avrupa Birliği başta olmak üzere diğer ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla, eğitim ve gençlik alanında finansal destek, öğrenme ve hareketlilik fırsatları sağlayan programların yürütülmesi ve yenilerinin hayata geçirilmesi" (Ulusal Ajans, 2017b) olarak belirtilen Ulusal Ajans, Avrupa Komisyonu'nun Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programını (2007-2013) yürütmüştür ve günümüzde ise Erasmus Plus Programını (2014-2020) yürütmektedir. Avrupa Birliği Eğitim Programlarının başlıca amaçları arasında öğrenci ve personel hareketliliğini teşvik etmek geldiğinden zamanla daha fazla sayıda ülke bu programlardan yararlanmaya başlamıştır. Özellikle Erasmus Plus Programı ile çok dillilik vurgulanmış ve programın özel amaçları arasında dil öğreniminin teşvik edilmesi de sayılmıştır (Aydın, 2014, s. 28). Mirici vd. giderek artan sayıda öğrencinin Avrupa'da az kullanılan ve öğretilen dillerin

konusulduğu ülkeleri tercih ettiği görüşündedir (2009, s. 148). Bu bağlamda hem Türkiye’den giden hem de Türkiye’ye gelen öğrenci sayıları her yıl artış gösterdiğinden Erasmus öğrenci değişimleri, programa Avrupa Birliği aday ülke statüsüyle dâhil olan Türkiye’de de yabancıların Türkçe öğrenmesi açısından önemli katkı sağlamaktadır. Aşağıda dönemlere göre Türkiye’ye gelen ve Türkiye’den giden Erasmus öğrencilerinin sayıları ve bu sayılardaki artış oranları verilmektedir (Avrupa Komisyonu, 2017a, 2017b) (bk. Tablo 2):

Tablo 2. Türkiye’ye Öğrenim Görmek İçin Gelen Yabancı Öğrenci Sayıları ve Artış Oranları

Dönem	Gelen Öğrenci Sayısı (f)	Gelen Öğrenci Sayısındaki Artış Oranı (%)	Giden Öğrenci Sayısı (f)	Giden Öğrenci Sayısındaki Artış Oranı (%)
2004/05	299	-	1142	-
2005/06	828	%176	2852	%150
2006/07	1321	%59,5	4438	%56
2007/08	1982	%50,0	7119	%60
2008/09	2658	%34,1	7794	%9
2009/10	3336	%25,5	8758	%12
2010/11	4288	%28,5	10095	%15
2011/12	5269	%22,9	11826	%17
2012/13	6135	%16,4	14399	%22
2013/14	6818	%11,1	15060	%5
Toplam Sayı/ Ortalama Artış Oranı	32934	%47,2	83483	%38

Tablo 2 incelendiğinde, 2004-2005 öğretim yılından 2013/2014 öğretim yılı sonuna kadar Türkiye’de öğrenim görmek için gelen yabancı öğrencilerin sayısının her geçen yıl artmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca gelen öğrenci sayısındaki ortalama artış oranı %47,2 ile giden öğrenci sayısındaki artış oranı olan %38’den daha fazla olmuştur. Türkiye’ye gelen yabancı Erasmus öğrencilerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi konusuna yönelik deneyim ve görüşlerinin de araştırılması alanın gelişmesi açısından önemlidir. Bu bağlamda Koçer, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin hedef kültürle bütünleştirilmiş dersler sonrasında görüşlerini incelemiştir (2013, s. 25). Mirici vd. de Erasmus programı çerçevesinde Türkiye’de Türkçe öğrenen

yabancıların yoğun dil kurslarına katılma nedenlerini ve görüşlerini araştırmıştır (2009, s. 148). Arslan Kechriotis ve Erdem ise Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin eğilimlerini ders planlama süreci açısından yaklaşılarak saptamışlardır (2011, s. 593). Ancak konuya yönelik durum tespiti ve ihtiyaç analizi yapılan bilimsel araştırmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Buna karşın yabancı Erasmus öğrencilerinin profiline uygun olan Türkçe öğretimi süreçleri detaylıca araştırılmalı ve gereken öğretim planlaması yapılarak yabancılara Türkçe öğretiminin daha etkili olması sağlanmalıdır.

4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, yabancı Erasmus öğrencilerinin Türkçe öğrenme süreçlerini inceleyerek öğrencilerin amaçlarını ve beklentilerini ortaya çıkartmak hedeflenmektedir. Bu bağlamda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecini iyileştirmeye katkıda bulunmak istenmektedir. Araştırmanın amacı şöyle ifade edilebilir: 2010-2015 öğretim yıllarında Almanca konuşulan ülkelerden gelerek Türkiye’de yaşamış olan Erasmus öğrencilerinin yazmış olduğu Almanca Erasmus Deneyim Raporlarının içerik çözümlemesinin yapılması yoluyla,

- a. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik izlenim, görüş ve düşünceleri araştırmak,
- b. Türkçenin yabancı dil olarak nerede ve nasıl öğrenildiği hakkında bilgi toplayarak güncel durum tespiti yapmak,
- c. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına yönelik ihtiyaçlara dikkat çekmek,
- ç. Erasmus Programını yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından irdeleyerek fırsatları ve sorunları belirlemek ve çözüm önerileri sunmak.

Araştırmanın soruları şöyle ifade edilebilir:

Almanca konuşan ülkelere Türkiye’ye gelen Erasmus öğrencileri açısından bakıldığında,

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik genel deneyimler, izlenimler ve nedenleri nelerdir?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik olumlu değerlendirmeler ve nedenleri nelerdir?
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik olumsuz değerlendirmeler ve nedenleri nelerdir?
4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik tavsiyeler nelerdir?

5. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, durum saptaması yapmaya yönelik betimleyici bir çalışmadır. Betimsel tarama modeli, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2006, s. 77). Araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgileri içeren yazılı belgelere ulaşarak onların veri analizini içeren nitel bir araştırma yöntemidir (Çepni, 2010; Han, 2016, s. 705'te aktarıldığı gibi). Araştırmanın kaynak verileri Erasmus deneyim raporları aracılığıyla elde edilmiştir⁵.

---

⁵ Erasmus deneyim raporu, Erasmus değişim programından yararlanan öğrencilerin kendi üniversitesine döndüğünde, konuk üniversitedeki kalış sürecine yönelik olarak hazırlayarak teslim etmeleri gereken bir belgedir. Burada asıl amaç, Erasmus değişim programına katılmış öğrencilerin edindiği somut yaşantılara dayanan bilgi ve deneyimlerinden yararlanarak, gelecekte programa katılacak olan diğer Erasmus öğrencilerinin kalış ve eğitim süreçlerinde faydalanmasını ve desteklenmesini sağlamaktır. Genellikle serbest yazı biçimde formüle edilmesi beklenen ve uzunluğu 2-25 A4 sayfası arasında değişebilen bu raporların hazırlanması aşamasında belirli ölçütlere uyulması gerekmektedir. Buna göre değinilmesi beklenen noktalar şu şekilde özetlenebilir: öğrencinin kimlik ve iletişim bilgileri (yayımlanması isteğe bağlı), gidilen üniversite ve bölümün adı, öğretim yılı ve dönemi, gidilen ülke, kurumun çok kısa tanıtımı, varış öncesi hazırlıklar, yolculuk, varış ve kalınacak yere yerleşme süreci, oturma ve kalış izni çerçevesinde yapılan resmî ve bürokratik işlemler, konuk okuldaki Erasmus ofisiyle olan ilişkiler, eğitim-öğretim sistemi, ders sistemi; yerli öğrenciler ve diğer Erasmus öğrencileriyle öğretim elemanlarıyla, yerli halkla ve arkadaşlarla olan ilişkiler; toplumsal, sosyal, kültürel yaşantılar ve deneyimler, yapılması ve yapılmaması tavsiye edilen unsurlar, geri dönüş süreci, en güzel ve en kötü yaşantılar, sonuç olarak sağlanan kişisel kazanımlara yönelik genel değerlendirme. Katılımcıların yazıyı kaleme alırken görüşlerin ve izlenimlerin doğal ve çarpıcı bir biçimde aktarılması için çeşitli pratik fikirler ve örnekler vermekten, bilgilendirici değerlendirmeler yapmaktan çekinmemeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Erasmus deneyim raporlarında serbest yazı dışında, önceden oluşturulmuş kapalı sorulara cevaplar alarak bilgi toplama uygulamasının olduğu da görülmektedir. Ancak kapalı sorular ve yanıtlarından oluşan raporlar, bu araştırma kapsamında incelemeye uygun olmadığından değerlendirmeye alınmamıştır. Erasmus programı için çok çeşitli bilgiler içeren ve programın geliştirilmesine katkı sağlaması açısından değerli olduğu düşünülen deneyim raporları öğrenci tarafından konuk bulunduğu ülkeden geri döndükten sonra ortalama iki hafta içinde düzenlenmekte, imza karşılığında verilen kişisel izin prosedürü sonrasında üniversitenin resmî sayfasında erişime açılmaktadır (Ayrıca bk. Justus Liebig Üniversitesi, 2017). Ancak bazı deneyim raporlarına sadece ilgili üniversite öğrencileri ve personeli şifre kullanarak ulaşabilmektedir. Erişimi şifre gerektiren raporlar bu çalışmaya dâhil edilememiştir.

Bu araştırmada, Almanya ve Avusturya'da bulunan 56 farklı üniversiteden⁶ gelerek Türkiye'deki 36 farklı üniversitede⁷ 2010-2015 öğretim yılları arasında en az bir dönem öğrenim görmüş olan yabancı uyruklu öğrencinin ülkesine geri

⁶ Görüşleri incelenen yabancı uyruklu öğrencilerin üniversiteleri ve Erasmus deneyim raporu sayıları aşağıda belirtilmektedir:

Universität Mannheim (111), Technische Universität München (73), RWTH Aachen (57), Otto-von-Guericke-Universität Magdeburg (56), Europa-Universität Viadrina Frankfurt (36), Ruhr Universität Bochum (32), Ludwig-Maximilians-Universität (27), Technische Universität Dresden (27), Universität Bremen (26), Cari von Ossietzky Universität Oldenburg (22), Humboldt-Universität zu Berlin (22), Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn (19), Technische Universität Darmstadt (18), Universität Augsburg (18), Technische Universität Dortmund (11), Universität Potsdam (10), Universität Göttingen (9), Technische Universität Chemnitz (9), Johannes Kepler Universität Linz (9), Martin-Luther-Universität Halle- Wittenberg (9), Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg (8), Brandenburgische Technische Universität (8), Hochschule für Angewandte Wissenschaften München (7), Universität Ulm (7), Technische Hochschule Nürnberg Georg Simon Ohm (6), Universität Bayreuth (6), Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf (4), Universität Heidelberg (4), Justus-Liebig-Universität Gießen (3), Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald (3), Technische Hochschule Köln (3), Universität Hamburg (3), Hochschule Rosenheim (3), Fachhochschule Köln (2), Institut für Europäische Kunstgeschichte der Universität Heidelberg (2), Technische Universität Berlin (2), Universität Würzburg (2), Fachhochschule Wedel (2), Hochschule Hannover (2), Frankfurt University of Applied Sciences (2), Medizinische Universität Innsbruck (1), Hochschule Reutlingen (1), Albert-Ludwigs-Universität Freiburg (1), Deutsche Sporthochschule Köln (1), Fachhochschule Aachen (1), Hochschule der Medien (1), Ernst-Abbe-Hochschule Jena (1), Technische Universität Bergakademie Freiberg (1), Universität Siegen (1), Karlsruher Institut für Technologie (1), Technische Universität Braunschweig (1), Westfälische Wilhelms-Universität Münster (1), Hochschule Ostwestfalen-Lippe (1), Fachhochschule Schmalkalden (1), Hochschule Nordhausen (1), Medizinische Hochschule Hannover (1).

⁷ Görüşleri incelenen yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'de misafir olduğu üniversitelerin adları ve Erasmus deneyim raporu sayıları aşağıda yer almaktadır: ITU (126), Marmara Üniversitesi (93), Boğaziçi Üniversitesi (77), Bilgi Üniversitesi (62), İstanbul Üniversitesi (48), Sabancı Üniversitesi (46), Bilkent Üniversitesi (40), Hacettepe Üniversitesi (30), Koç Üniversitesi (28), Bahçeşehir Üniversitesi (18), Yeditepe Üniversitesi (15), ODTÜ (13), Yıldız Teknik Üniversitesi (12), Ege Üniversitesi (12), Kültür Üniversitesi (12), Akdeniz Üniversitesi (10), Dokuz Eylül Üniversitesi (10), Kadir Has Üniversitesi (6), Özyeğin Üniversitesi (5), Doğuş Üniversitesi (4), Yaşar Üniversitesi (4), İzmir Ekonomi Üniversitesi (3), Uludağ Üniversitesi (3), TED Üniversitesi (3), Ankara Üniversitesi (2), Çukurova Üniversitesi (2), Mersin Üniversitesi (2), Karabük Üniversitesi (2), Yalova Üniversitesi (2), Gediz Üniversitesi (2), Arel Üniversitesi (2), Mimar Sinan Üniversitesi (2), Anadolu Üniversitesi (2), Gazi Üniversitesi (2), Beykent Üniversitesi (2), Halic Üniversitesi (2).

dönünce yazmış olduğu 696 Erasmus deneyim raporu incelenmiştir. Almanca konuşulan ülkelerden gelen ve ana dili Almanca olan 696 öğrencinin 446'sı devlet üniversitesinde (%64,08), 250'si ise vakıf üniversitelerinde (%35,92) öğrenim görmüştür.

Söz konusu deneyim raporları üniversitelerin Erasmus ve/veya Erasmus Plus Programına yönelik içeriklerinin bulunduğu resmî Genel Ağ (İnternet) portallarında yayımlanmıştır (bk. Kaynak Belgeler). Bu çalışmada, Erasmus deneyim raporlarına 56 yabancı üniversitenin Genel Ağ adresi üzerinden ulaşılmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimine yönelik farklı görüş ve tavsiyelerini saptamak amacıyla raporların içerik analizi yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde MaxQDA 11 adlı nitel veri analizi programından yararlanılmıştır. Bilgisayar destekli veri analizinin yapılabilmesi için incelenecek raporlar programa aktarılmış, okunmuş, kodlanmış ve kodlamaların referans ve yüzde değerleri elde edilmiştir.

Örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Güncel durumu saptamak amacıyla ulaşılan bütün raporlar incelenmemiş, toplam 5 yıllık zaman dilimini kapsayan raporlara yönelik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yanlış bir örnekleme seçiminin olmaması için deneyim raporlarından raporu yazan öğrenci veya ailesinden Türk kökeni olanlar araştırmanın dışında tutulmuştur. Bu sayede doğru katılımcılar ve veriler kullanılarak araştırmanın geçerliğinin ve genellenebilirliğinin artırılması sağlanmıştır.

Deneyim raporlarındaki ham verilerinin çözümlenmesinin tümevarımcı içerik analiz biçimi kullanılmıştır. Erasmus öğrencilerinin deneyim raporlarındaki yazılı ifadelerinden tematik kodlamalar yapılmış ve elde edilen bu kodlamalar belirli temalar ve kategoriler biçiminde sınıflandırılmıştır. Tümevarımcı içerik analizinde yazılı dokümanlar üzerinde kodlamalar yaparak derinlerdeki kavramları ortaya çıkarmak ve çıkan kavramların birbiriyle olan ilişkilerini keşfetmek (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 227) amaçlanmıştır. Tümevarımcı analiz biçiminin tercih edilmesinin nedeni, henüz yeterli sayıda bilimsel araştırma yapılmamış olan *yabancılara Türkçe öğretimi* konusunda yeni bulgulara ulaşılabileceğinin düşünülmesidir. Bütün deneyim raporları kodlandıktan sonra elde edilen veriler düzenlenmiş ve kategorisel analiz yaklaşımıyla sınıflandırılmıştır. Sonuç olarak, deneyim raporlarından elde edilen veriler betimsel bir yaklaşımla sayısallaştırılmış, tekrarladığı görülerek elde edilen temalarla kategoriler referans sayıları (f), kodlama yoğunluğu (%) eşliğinde sunulmuştur. Ayrıca tablolar oluşturulurken anlamı en uygun biçimde yansıtan örnek cümleler yine deneyim raporlarından alıntılar yapılarak verilmiştir.

6. Bulgular ve Yorumlar

Ana dili Almanca olan Erasmus öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimlerine yönelik deneyimleri, izlenimleri, yaklaşımları ve eğilimleri analiz edildiğinde aşağıda sunulan temalara ve kategorilere ulaşılmıştır.

6.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Genel Deneyimler ve Görüşler

Türkçe öğretimine yönelik genel deneyim ve görüşlerin *Kişisel ve Sosyal Hayata Yönelik ve Öğretim Kurumlarına ve Ortamlarına Yönelik* olmak üzere iki ayrı kategoride dile getirildiği görülmektedir (bk. Tablo 3).

Tablo 3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Genel Deneyim ve Düşünceleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Kişisel ve Sosyal Yaşamda Türkçe Öğrenmek	Kendi ülkesindeki üniversitede Türkçe dersi alır.	Birkaç seneden beri biraz Türkçe öğrendiğim için ve dil becerilerimi geliştirmek istediğim için mutlaka Türkiye'ye gitmek istiyordum. (Ö09.03)	104 25,6
	Türklerle oturarak/iletişim kurarak Türkçesini iletir.	Türkçe bilgilerimi ilerletebilmek için yerli öğrencilerle birlikte yaşamaya karar verdim. Kesinlikle diğer Erasmus öğrencileriyle birlikte oturmak istemiyordum. (Ö09.22)	30 7,4
	Türkçe konuşarak Türklerle iletişim kurmaya çalışır.	Bir diğer akşam kıyı kenarında içinde ateş yanan küçük bir kayık olduğunu gördüm. İçindeki balıkcı beni fark ettiğinde hemen beni kayığına davet etti ve böylece ılık akşam havasında sallanan bir kayığın içinde oturmuş onun yaptığı sobaya bakıyordum. Birbirimizle Türkçe konuştuk ve onun kayıktaki yaşamı hakkında birçok şey öğrendim. (Ö03.01)	28 6,9
	Türkçe öğrenmekten memnun olur.	Bu dili öğrenmek gerçekten çok hoşuma gitti. (Ö08.01)	20 4,9
	Kendi kendine Türkçe öğrenir.	Daha Erasmus ziyareti başlamadan önce kendim Hueber'in bir kitabından ve CD'lerinden çalışarak temel Türkçe öğrendim. (Ö33.33)	15 3,7
	Türkçesini iletirmeyi amaçlar.	Ben Türkçe bilgilerimi iletirmeye öncelik vermiştim ve bu yüzden de üniversitede mutlaka dili Türkçe olan dersleri programıma almak istiyordum. (Ö09.10)	9 2,2

	Türkçesini iletmeye önem vermez.	Birkaç kelime, kalıp ve sayı dışında hemen hemen hiç Türkçe öğrenmediğimi açıkça itiraf etmeliyim. (Ö44.06)	7
			1,7
	Erasmus sonrasında daha iyi Türkçe bilir.	Erasmus ziyaretimin sonunda günlük hayatta insanlarla iletişim kurarken oldukça akıcı bir biçimde Türkçe konuşabiliyorum. (Ö38.01)	7
			1,7
	Türkçe öğrenmek ister.	Üniversitedeki Türkçe dersi sadece haftada bir gündü, ben daha yoğun bir biçimde Türkçe öğrenmek istediğim için özel dil kursuna da gitmeye karar verdim. (Ö33.33)	5
			1,2
Öğretim Kurumlarında ve Ortamlarında Türkçe Öğrenmek	Üniversitede Türkçe dersi alır.	Hacettepe Üniversitesi Dil Merkezinde (HÜ TÖMER) bir Türkçe dersi aldım. (Ö24.10)	57
			14,0
	Özel Türkçe Kursuna gider.	Ben bir müddet sonra üniversite dışında özel bir Türkçe kursu buldum ve orada ders aldım. (Ö46.02)	51
			12,5
	Erasmus Yoğun Türkçe dersini alır.	Ben dönem başlamadan önce Ankara'da dört hafta süren Erasmus yoğun Türkçe dersini aldım. (Ö64.14)	40
			9,8
Tandem partneri ile Türkçe öğrenir.	Ben kendim için çeşitli Tandem partnerleri edindim ve onlarla birlikte çalıştım. Ege Üniversitesinde birçok öğrenci Erasmus Programı için Almanya'ya gittiğinden dil öğrenmek konusunda istekli olan bir partner bulmak çok da zor değil. (Ö54.11)	5	
		1,2	
	Toplam		407
			100

Tablo 3'e göre, birçok Erasmus öğrencisi (f=104), henüz kendi ülkesindeyken yabancı dil olarak Türkçe öğrenme deneyimi yaşamaktadır. Bu deneyim iki ayrı olgu biçiminde karşımıza çıkmaktadır: Raporlarda ağırlıklı olarak vurgulanan, öğrencilerin Türkiye'de geçirecekleri Erasmus dönemine daha başlamadan bir-iki dönem önce kendi üniversitelerinde açılan Türkçe derslerini alarak Türkiye'ye yönelik hazırlık yapıyor olmalarıdır. Bu bağlamda kimileri de Erasmus dönemi öncesinde kendi kendine Türkçe öğrenerek hazırlık yapmayı tercih etmiştir. İkinci olarak vurgulanan olgu ise herhangi bir nedenle Türkçe öğrenme deneyimi edinmiş olan kişilerin, Erasmus programında Türkiye'ye gelmeye karar verdikleri ve bu yönde büyük bir istek ve motivasyon içinde olduklarıdır.

Türkiye'de yaşanan deneyimler çerçevesinde, yabancı öğrencilerin Türkçelerini iletmelerinin en etkili yolunun Türklerle aynı evde oturmak ve Türklerle yoğun etkileşimlere girmek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda yabancı Erasmus öğrencilerinin Türkçe konuşarak Türklerle iletişim kurmaya çalıştığı,

Türkçe öğrenmekten memnun olduğu, Türkçelerini ilerletmeyi amaçladığı görülmüştür. Erasmus dönemi boyunca Türkçe öğrenmek istediğini dile getirenler olduğu gibi, az sayıda da olsa bazıları, Türkçelerini ilerletmeye pek önem vermemiş olduklarını belirtmektedir.

Öğretim kurumlarına ve ortamlarına yönelik olarak yaşanan deneyimlerin başında ise, geldiği Türk üniversitesinde Türkçe dersi almış olmak gelmektedir. Bunu özel Türkçe kursuna gitmek, Erasmus yoğun Türkçe dersini almak, Tandem partneri ile Türkçe öğrenmek gibi deneyimler izlemektedir.

6.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Olumlu Görüşler

Türkçe öğretimine yönelik olumlu düşüncelerin *Kişisel ve Sosyal Hayata, Türkiye'deki Özel Dil Kurumlarına, Türkiye'deki Devlet Üniversitesi ve Vakıf Üniversitesine, Geldiği Yabancı Ülkedeki Üniversiteye ve Türkçeye Yönelik* olmak üzere beş ayrı kategoride dile getirildiği görülmektedir.

6.2.1. Kişisel ve Sosyal Hayatta Türkçe Öğretimine Yönelik Olumlu Görüşler

Erasmus öğrencilerinin kişisel ve sosyal hayatı bağlamında bulgularan olumlu görüşler Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4. Kişisel ve Sosyal Hayatta Türkçe Öğretimine Yönelik Olumlu Görüşleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Kişisel ve Sosyal Hayatta Türkçe Öğretimi	Yabancıların Türkçe öğrenmesi Türkleri mutlu eder.	Ancak yerli halkın kendileriyle Türkçe konuşmaya çalışıldığında çok sevindiğini fark ettim. (Ö62.01)	49 29,1
	İngilizce iletişim kurulamadığından Türkçe bilmek gerekir.	Günlük hayatta İngilizce pek kullanılmadığından Türkçe öğrenme gereksinimi var. (Ö08.04)	38 22,6
	Türkçe bilmek günlük hayatta çok yararlı ve avantajlıdır.	Biraz Türkçe bilgisi anormal derecede faydalı oluyor: yolu sormada, taşıtların hareket saatlerini sormada, yemek siparişi vermede, oda tutmada. (Ö63.28)	28 16,6
	Türkler Türkçe bilen yabancıları iyi davranır.	Biraz olsun Türkçe konuşabilmek âdeta dünyaya açılan bir kapıdır: evlere davet edilirsiniz, ücret ödemedemden yolculuklar yaparsınız, olası bütün sorunlarda size yardım edilir. (Ö64.70)	14 8,3
	Türkçe bilen yabancılar Türklerle daha çok yakınlaşır.	Ben şunu öğrendim: Bir misafir olarak görülürken bir anda bir arkadaş ya da "dost" olarak görülmenin yolu aslında dil bilmekten ve meraklı olmaktan geçiyor. (Ö29.13)	11 6,5

	Türkçe bilmek Türk kültürünü ve hayatını tanımayı sağlar.	Eğer önceden bir Türkçe dersi aldıysanız ülkeyi ve kültürü çok daha iyi tanıyabiliyorsunuz. (Ö24.29)	8
			4,7
	Azıcık Türkçe bilmek bile günlük hayatta çok faydalı olur.	Birazcık Türkçe bilmek bile sizin yaşamınızı kolaylaştırmaya yetiyor. (Ö64.24)	7
			4,1
	Türkçe bilmemek hayatı zorlaştırır.	Ben hiç dil bilmeden geldim ve kendimi çok çaresiz hissettim, çünkü hiç kimseyi anlayamıyordum ve çok zor iletişim kurabiliyordum. (Ö09.06)	7
			4,1
	Türkiye'den daha çok zevk alınır.	Ne kadar iyi Türkçe biliyorsanız, Türkiye'den o kadar daha çok zevk alıyorsunuz. (Ö53.04)	6
			3,5
	Toplam		168
			100

Tablo 4'te belirtilen *Kişisel ve Sosyal Hayata Yönelik* olumlu görüşlerin başında Türklerin Türkçe konuşmaya çalışan yabancılarla karşılaştıklarında büyük bir mutluluk ve sevinç duyuyor olması gelmektedir. Diğer yandan, Türklerin pek iyi İngilizce bilmiyor olması nedeniyle yabancıların Türkçe öğrenmesinin gerekli olduğu görüşü ortaya çıkan çarpıcı bir bulgudur. Diğer bulgular, Türkçe bilmenin günlük hayatta çok yararlı ve avantajlı olduğu, Türklerin Türkçe konuşan yabancılarla oldukça iyi davrandığı, yabancıların Türkçe konuşunca Türklerle daha iyi yakınlaşma imkânı bulduğu, Türkçe bilmenin Türk kültürünü ve hayatını tanımayı sağladığı ve çok az Türkçe bilmenin bile günlük hayatta faydalı olduğu doğrultusundadır. Bir diğer ilginç görüş ise, yabancıların Türkçe bilmemesi durumunda Türkiye'deki hayatlarının oldukça zorlaşıyor olmasıdır. Türkçe bilince Türkiye'den daha çok zevk alındığını, Türkiye'de daha iyi yaşadığını düşünenler de bulunmaktadır.

6.2.2. Türkiye'deki Özel Dil Kurumlarında Türkçe Öğretimine Yönelik Olumlu Görüşler

Özel dil kurumlarında Türkçe öğretimi konusuna yönelik olarak karşılaşılan olumlu izlenimler ve değerlendirmeler Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. Özel Dil Kurumlarında Türkçe Öğretimine Yönelik Olumlu Görüşleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Özel Dil Kurumunda Türkçe Öğretimi	Dilmer iyidir.	Daha önce Erasmus öğrencisi olan bir arkadaşımın tavsiyesi üzerine ilk günden itibaren Dilmer'e gittim ve bütün süre boyunca devam ettim, çünkü oradan çok memnundum ve oradaki Türkçe dersi çok hoşuma gidiyordu. (Ö37.06)	13
			16,3
	Sınıflar kalabalık değildir.	Küçük bir grupla Türkçe öğrenmek çok mantıklıydı. (Ö03.10)	11
			13,8

Konuşma becerileri geliştirilir.	Ders konuşmaya dayalı olarak işleniyordu, üniversitedeki standart bir dersle kıyaslanması mümkün değildi. (Ö35.13)	9
		11,3
Dersten günlük hayatta yararlanır.	Haftada altı saatlik ders sayesinde günlük hayatta faydalı olan şeyler hızlı bir biçimde öğreniliyor. (Ö60.01)	8
		10,0
Öğretmen iyidir.	O, bugüne kadar görmüş olduğum en yetenekli yabancı dil öğretmeni idi. (Ö38.40)	8
		10,0
Yapısı ve organizasyonu iyidir.	Bu dil okulunun organizasyonu iyiydi, net bir yapısı vardı. (Ö29.27)	8
		10,0
Çeşitli imkânlar vardır.	Hem gündüzleri hem de akşamları ve hafta sonları çeşitli Türkçe dersleri veriliyordu. (Ö29.27)	8
		10,0
TÖMER iyidir.	Üç ay boyunca haftada dokuz saat Kadıköy'deki TÖMER'e kursa gittim. Erasmus öğrencisi olduğum için ücretin yaklaşık yarısını ödedim. Bu kurs çok faydalıydı. (Ö37.02)	8
		10,0
Türkçe Atölyesi iyidir.	Daha sonra Türkçe Atölyesi'ne gittim ve yaptığım bu seçimden aşırı memnundum. (Ö48.10)	7
		8,8
KediCat iyidir.	Sonrasında bana uygun olan, aylar boyunca çok iyi ve çok fazla şey öğrendiğim dil kursunu buldum. Bu kursun adı Kedicat, yeri Taksim'de, İstiklal Caddesi yakınlarında. (Ö30.03)	4
		5,0
Hızlı ve etkili öğrenme vardır.	Fakat sonradan Dilmer'e geçtim ve orada kısa süre içerisinde ilerlemeler kaydettim. (Ö37.05)	4
		5,0
Rahat ve sıcak bir ortam vardır.	Orada bir yuva sıcaklığı ve harika bir ortam vardı. Bu dil kursunu kesinlikle tavsiye ediyorum. (Ö35.19)	4
		5,0
İndirim yapılır.	% 40 gibi bir indirim uygulanınca insan çok memnun oluyor. (Ö55.01)	4
		5,0
Ders eğlencelidir.	Çünkü orası çok hoşuma gidiyordu ve ders çok eğlenceliydi. (Ö37.06)	3
		3,8
Başka öğrenciler ve arkadaşlarla tanışılır.	Bu arada üniversite dışından yeni insanlarla tanışılıyor. (Ö43.10)	3
		3,8
Dersler kalitelidir.	Öğrendiğim şeylerden hareketle, dersin kalitesini çok iyi olarak değerlendiriyorum. (Ö55.01)	2
		2,5
Toplam		80
		100

Tablo 5 incelendiğinde, özel dil kurumlarında Türkçe öğretimi bağlamında,

- Dilmer Türkçe kursunun iyi olması
- Sınıfların kalabalık olmaması
- Konuşma becerileri geliştirilmesi
- Derslerin günlük hayatta yararlı olması
- Öğretmenin iyi olması

- Derslerin yapısı ve organizasyonunun iyi olması
- Dersleri alanlara çeşitli imkânların sunuluyor olması
- TÖMER, Türkçe Atölyesi ve KediCat Türkçe kursunun iyi olması
- Hızlı ve etkili bir öğrenme olması
- Rahat ve sıcak bir ortam olması
- İndirim yapılması
- Dersin eğlenceli işlenmesi
- Başka öğrenciler ve arkadaşlarla tanışmak imkânının olması ve
- Derslerin kaliteli olması biçiminde özetlenebilecek konuların ana dili Almanca olan Erasmus öğrencileri tarafından olumlu karşılandığı görülmektedir.

6.2.3. Türkiye'deki Üniversitede Türkçe Öğretimine Yönelik Olumlu Görüşler

Türkçe dersini veren öğretim elemanının iyi olduğunun düşünülmesi (f=19) üniversitedeki Türkçe öğretimine yönelik olumlu değerlendirmelerin başında gelmektedir. Bu görüşün yanı sıra Türkçe dersini almanın güzel olduğunu, Türkçe derslerinin kaliteli ve günlük hayatta yararlı olduğunu düşünenler bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerden bazıları Türkçe derslerinde günlük hayatta kullanılan kelimeler ve yapılar öğretiliyor olmasını, bu derslerin ücretsiz ve AKTS kredilerinin yüksek olmasını olumlu karşıladıklarını belirtmişlerdir. Bazılarına göre Türkçe dersleri diğer Erasmus öğrencileriyle tanışma olanağı sunmaktadır. Bu sınıfların küçük gruplardan oluşması ve sınıf ortamının rahat olması memnuniyetle karşılanmaktadır. Temel Türkçe bilgisinin edinilmesi, derslerin eğlenceli geçmesi ve derslerde Türk kültürünün tanıtılmasına da olumlu bakan öğrenciler bulunmaktadır.

Benzer bulguların Erasmus Yoğun Türkçe Dersi⁸ bağlamında dile getirildiği görülmektedir. Öğrenciler genel olarak, söz konusu dersi almanın iyi ve faydalı olduğu görüşündedir. Yabancı öğrencilerin arasında yoğun Türkçe dersinde etkili ve günlük hayatta kullanılan Türkçe öğretilmesi, diğer Erasmus öğrencileriyle tanışma imkânının bulunması, kültürlerarası öğrenmenin söz konusu olduğu, günübirlik geziler düzenlenmesi, dersin ücretsiz olması ve

---

⁸ Erasmus Yoğun Dil Kursları ile, yaygın sayılamayacak kadar az kullanılan ve öğretilen dillerin konuşulduğu program ülkelerine giden Erasmus öğrencilerinin dönem başlamadan önce gittikleri ülkelerin dilini öğrenmeleri amaçlanmaktadır. Türkçe de bu grupta yer alan dillerden biri olduğundan, düzenlenen Erasmus Yoğun Türkçe dersleri 3 ile 6 hafta sürmektedir ve en az 60 ders saatini içermektedir (Ulusal Ajans, 2017a).

dersin yapısının iyi olması nedeniyle memnuniyet duyduğunu belirtenler bulunmaktadır (bk. Tablo 6).

Tablo 6. Üniversitede Türkçe Öğretimine Yönelik Olumlu Görüşleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Üniversitede Türkçe Öğretimi	Öğretim elemanı iyidir.	Ancak çok beğendiğim dersler de vardı, Türkçe dersi harika hocası sayesinde çok hoşuma gitti. (Ö50.06)	19 13,3
	Dersi almak güzeldir	Orta düzey Türkçe dersi aldım (Basic Turkish for Foreigners II) ve bundan gerçekten çok memnundum. (Ö63.20)	11 7,7
	Ders kalitelidir.	Dönem boyunca orta düzey Türkçe dersi aldım (B1 seviyesi). Bu dil dersinin kalitesi çok iyiydi. (Ö24.10)	10 7,0
	Günlük hayatta faydalıdır.	Aynı şekilde Boğaziçi Üniversitesinde aldığım Türkçe dersi de kolay değildi, ancak sonuç olarak çok etkiliydi ve İstanbul'daki günlük hayatta ve yaptığım seyahatlerde çok işe yaradı. (Ö63.31)	8 5,6
	Günlük hayatta kullanılan kelimeler ve yapılar öğretilir.	Bu ders en baştan itibaren uygulamaya yönelik olarak işlendi. Çeşitli rollere girerek günlük hayatta karşılaşılan farklı durumları canlandırmaya çalıştık. (Ö56.08)	7 4,9
	Ücretsizdir.	Üniversitenin sunduğu ücretsiz Türkçe dersi alma imkânından mutlaka yararlanmak gerekir. (Ö64.58)	6 4,2
	ECTS Kredisi yüksektir.	Türkçe derslerinin AKTS puanları pek çok üniversitede sayılıyor. (Ö08.01)	5 3,5
	Diğer Erasmus öğrencileriyle tanışılır.	Böylece üniversitenizdeki diğer Erasmus öğrencilerini tanıma imkânı elde ediyorsunuz. (Ö46.22)	5 3,5
	Sınıflar küçük gruplardan oluşur.	Dersler küçük sınıflarda yapıldığından ortam çok hoş oluyor. (Ö33.09)	5 3,5
	Ders ortamı rahattır.	Dersin ortamı çok rahattı. (Ö56.08)	3 2,1
	Temel Türkçe bilgisi edinilir.	Derste Türk diline dair önemli temel bilgiler öğreniliyor. (Ö33.29)	3 2,1
	Ders eğlencelidir.	Elementary Turkish for Foreigners: Yeni başlayanlar için Türkçe dersi çok eğlenceliydi. (Ö43.08)	3 2,1
	Türk kültürü tanıtılır.	Derste Türk kültürüne bir bakış açısı gerçekleştiriliyor. (Ö33.29)	2 1,4

Erasmus Yoğun Türkçe Dersinde Öğretim	Dersi almak iyidir.	Türkiye'ye gelmeden önce EILC (Erasmus Yoğun Türkçe Kursu) için başvuruda bulunmuştum. Bu doğrudan Genel Ağdaki Erasmus sayfası üzerinden yapıyor. Ben Antalya'yı seçtim ve bu yurt dışında geçirdiğim yarıyıl için en iyi fikirdi! 4 haftada Türkçe kısa konuşmalar yapmayı, alışveriş yapmayı, dil bilgisini ve nezaket kurallarını öğrendim. (Ö33.24)	15
			10,5
	Etkili ve günlük hayatta kullanılan Türkçe öğrenilir.	Yoğun Türkçe dersinde sokağa çıkınca doğrudan kullanabileceğiniz bilgileri ediniyorsunuz. (Ö64.79)	10
			7,0
	Diğer Erasmus öğrencileriyle tanışılır.	Burada Türkçe eğitimi bitince bütün Türkiye'ye dağılan çeşitli kişilerle tanışıyor ve daha sonra onları buldukları şehirlerle gidip ziyaret edebiliyorsunuz. (Ö38.16)	9
			6,3
	Kültürlerarası öğrenme olur.	Bu dil dersinde sadece dil bilgisi ve sözcük öğretimi yapılmıyor, aynı zamanda kültür, yemekler ve insanlar da öğretiliyor. (Ö63.20)	8
			5,6
	Günübirlik geziler düzenlenir.	Hatta Türkiye'nin en etkileyici yörelerinden biri olan Kapadokya'ya bir ücret ödmeden gittik. (Ö64.44)	7
			4,9
Ücretsizdir.	Bu Türkçe dersi eylül ayında üç hafta yapılıyor ve tamamen ücretsiz. (Ö64.44)	4	
		2,8	
Dersin yapısı iyidir.	Ben İzmir'deki yoğun Türkçe dersini aldım ve bu eğitim çok iyi organize edilmişti. (Ö46.22)	3	
		2,1	
		143	
Toplam		100	

6.2.4. Geldiği Yabancı Ülkedeki Üniversitede Türkçe Öğretime Yönelik Olumlu Görüşler

Erasmus deneyim raporları incelendiğinde, birçok yabancı öğrencinin Türkiye'ye gelmeden önce kendi ülkesinde öğretim gördüğü üniversitede yabancı dil olarak Türkçe öğrenme deneyimine sahip oldukları görülmektedir. Bu bağlamda dile getirilen olumlu noktalar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Geldiği Yabancı Ülkedeki Üniversitede Türkçe Öğretime Yönelik Olumlu Görüşleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Geldiği ülkede Türkçe Öğretimi	Türkçe dersi almak iyidir.	Bu Türkçe dersi benim için çok faydalı oldu, çünkü daha önceden Türkçe ile bir ilişkim hiç olmamıştı. (Ö44.12)	10
			52,6
	Günlük hayatta kullanılan kelime ve yapılar öğretilir.	Örneğin pazar alışverişi, sipariş verme gibi günlük hayatta kullanılan bazı temel bilgiler çok faydalı oluyor. Ders A1 ve A2 seviyesinde işleniyor. (Ö44.12)	3
			15,8
	Öğretmen iyidir.	Yüksekokuldaki öğretmen harikaydı ve çok yetenekliydi. (Ö38.03)	3
			15,8

	Ücretsizdir.	Teknik üniversitede A1 ve A2 seviyesinde ücretsiz Türkçe dersleri veriliyor. (Ö63.54)	3 15,8
	Toplam		19 100

Tablo 7’den de anlaşılacağı gibi, öğrenciler arasında kendi ülkesinde aldığı Türkçe dersinin iyi ve faydalı olduğu görüşünü savunanlar (f=10) bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Türkiye’deki günlük hayatta kullanılan kelime ve yapıların öğretilmesi, dersi veren öğretim elemanlarının iyi olduğunun düşünülmesi ve bu derslerin ücretsiz olması diğer olumlu görülen noktalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

6.2.5. Türk Dilinin Öğrenimine Yönelik Olumlu Görüşler

Türk dilinin öğrenimine yönelik olarak öğrencilerin nelerden hoşlandıkları konusu ise Tablo 8’de dile getirilmektedir.

Tablo 8. Türk Dilinin Öğrenimine Yönelik Olumlu Görüşleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Türk Dilinin Öğrenimi	Güzel bir dildir.	Azıcık Türkçe öğrenenler bile Türkçenin dünyanın en güzel dillerinden birisi olduğunu bilir (Dünyanın en güzel kelimesi yarışmasında gerçekten de Türkçe bir kelime olan yakamoz kazanmıştı). (Ö51.10)	9 37,5
	Çeşitli özellikleri vardır.	Türkçe! – muhteşem, çok zengin, görselliği ve şiirselliği olan, Fransızcadan ve Arapçadan etkilenmiş bir dil. (Ö37.07)	8 33,3
	Yapısı mantıklı ve kurallara dayalıdır.	Türkçe kendisini öğrenmem konusunda beni motive etti (hayatımdaki ilk dil olarak) ve bu Türkçenin mantıklı yapısı sayesinde oldu – tıpkı bir lego yapar gibi, bir kelimeyi alıyorsunuz ve ona bazı takılar getiriveriyorsunuz. (Ö63.73)	7 29,2
	Toplam		24 100

Tablo 8’e göre Türkçeye yönelik olarak dile getirilen başlıca temalar, Türkçenin çok güzel bir dil olması, Türkçenin çok çeşitli özelliklere sahip olması ve Türkçenin yapısının mantıklı ve kurallara dayalı olması olmuştur.

6.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Olumsuz Görüşler

Türkçe öğretimine yönelik olumsuz görüşlerin *Organizasyon, Yöntem, Öğrenme ve Öğretme Süreci* ve *Türkçeye Yönelik* olmak üzere dört ayrı kategoride dile getirildiği görülmektedir (bk. Tablo 9).

Tablo 9. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Olumsuz Görüşleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Organizasyon	Üniversitede ders açılmıyor.	Fakat İTÜ’de Türkçe dersleri (en azından Erasmus öğrencileri için) açılmıyor. Bu durumda sürekli Taksim’deki ücretli olan özel dil kurslarına yönlendirme oluyor. (Ö63.60)	38
			17,5
	Özel kurs pahalı.	Özel Türkçe kursları oldukça pahalı oluyor. (Ö02.07)	14
			6,5
	Kontenjan yetersiz.	İstanbul Kültür Üniversitesinde Erasmus Yoğun Türkçe Dersi almak için başvuruda bulundum, fakat dersi alamadım. Bu ders için ayrılan kontenjanın dört katı başvuru yapılmış. (Ö64.82)	11
			5,1
Sınıf mevcudu fazla.	Dersi alan öğrencilerin sayısı kesinlikle çok fazla ve bu durumda insan kendini çok veremiyor ya da konsantre bir biçimde çalışma imkânı olmuyor. (Ö54.02)	6	
		2,8	
Ders saati yetersiz.	Normalde üniversitede sunulan Türkçe dersi haftada üç saat olduğu için hiç yeterli olmuyor. (Ö29.13)	2	
		0,9	
Yöntem	İyi ve etkili öğrenme olmuyor.	Türkçe derslerinde büyük sorunlar var. Bu dersler dönem başladıktan ancak altı hafta sonra başlatıldı ve ders sadece haftada bir gündü. Benim almış olduğum ileri seviye Türkçe dersi de iyi yapılandırılmamıştı ve aslında karmaşık bir biçimde bilgi aktarımı yapıyordu. (Ö50.28)	23
			10,6
	Dersin yapısı bozuk.	Almış olduğum Türkçe dersinden hiç memnun kalmadım. Bu dersin yapısı hocaların sunum yapmasına dayalıydı. Söz almak hemen hemen hiç mümkün olmuyordu. Daha ziyade dinlememiz bekleniyordu. (Ö44.06)	10
			4,6
	Dil bilgisi ağırlıklı işleniyor.	Türkçe dersleri genelde dil bilgisi ağırlıklı işleniyor ve yapılan sözcük çalışmaları pek yeterli gelmiyor. (Ö64.92)	8
			3,7
	Günlük yaşama yönelik işlenmiyor.	Üniversitede verilen Türkçe dersine pek güvenmemek gerekir, çünkü size öğretilenlerin çoğu aslında günlük hayatta pek kullanılmayan şeyler. (Ö51.04)	7
3,2			
Derste İngilizce kullanılmıyor.	Dilmer’den farklı olarak Tömer’de ilk dersten itibaren Türkçe konuşuluyor ve dil bilgisi açıklamaları yapılırken İngilizceden yararlanılmıyor. Ben bunu pek iyi bulmadım çünkü öзде pek iyi anlayamadım ve sonunda her şeyi kendi kitaplarımdan çalışarak öğrenmek zorunda kaldım. (Ö29.27)	6	
		2,8	
Derste İngilizce kullanılıyor.	Derste insanların sabrı tükeniyor ve hemen İngilizce konuşmaya başlıyor. (Ö63.22)	4	
		1,8	

	Ders malzemeleri yetersiz.	Derste kullanılan farklı malzemeler yoktu. (Ö54.09)	4 1,8
Öğrenme ve Öğretme Süreci	Seviye çok yavaş ilerliyor.	Türkçe dersimde de diğer alan derslerimdekiyle aynı gayreti gösteriyorum, ancak Türkçe öğrenmede çok az bir ilerleme kaydettiğim duygusuna kapılıyorum. Türkçenin dil bilgisinden ve cümle yapısından hoşlandığım hâlde bunları kullanmakta çok zorluk çekiyorum. Yaptığım Türkçe konuşmalar genellikle yorucu bir giriş diyaloguyla sona eriyor: “Adın ne? Nasılsın? Ne yapıyorsun?”. (Ö54.04)	20 9,2
	Dersin öğretim sorumlusu iyi değil.	Ne yazık ki Türkçe hocasının ders sistemini (ki bu sistem herhangi bir sistemi olmamak ya da sabit bir ders yapısı olmamak şeklindeydi) ben pek anlayamadım. (Ö64.76)	10 4,6
	Çok zaman ve emek istiyor.	Türkçe dersi çok hızlı ilerliyordu, bizden her hafta ev ödevi yapmamız ve her ders bir sürü kelime öğrenmemiz isteniyordu. (Ö63.34)	8 3,7
	Öğrenciler isteksiz ve ilgisiz.	Yabancı öğrenciler pek çaba göstermiyordu çünkü aslında çoğu Türkçeyi öğrenmek konusunda ilgili değildi. (Ö29.09)	5 2,3
	Sınıfta seviyeler çok farklı.	Sınıftaki öğrencilerin Türkçe seviyeleri birbirleriyle hiç uyum göstermiyordu. (Ö09.15)	3 1,4
	Türkçe zor geliyor.	Türkçe (Almanlar için) çok zor öğrenilebilen bir dil. (Ö63.34)	23 10,6
Türkçe	Avrupa dillerinden farklı bir dil yapısı var.	Elbette Türkçeyi İngilizce ya da Fransızca gibi kolayca öğrenmek mümkün değil, insanın öncelikle farklı dil bilgisine ve sözcüklere alışması gerekiyor. (Ö37.02)	15 6,9
	Toplam		217 100

Tablo 9’da görüldüğü gibi, dersin organizasyonuna yönelik sorunlar bağlamında oluşturulan alt temalar şunlardır: üniversitede Türkçe dersinin açılmıyor olması, özel kursun pahalı olması, ayrılan kontenjanların yetersiz olması, sınıf mevcudunun fazla olması ve ders saatinin yetersiz olması. Yöntemle ilgili sorunlar açısından bakıldığında ise, şu temalarla karşılaşmaktadır: iyi ve etkili bir öğrenmenin gerçekleşmemesi, dersin iyi yapılandırılmamış olması, dersin dil bilgisi ağırlıklı olması ve günlük yaşama yönelik işlenmemesi, derste İngilizcenin kullanılmaması veya kullanılması ve ders malzemelerinin yetersiz olması. Öğrenme ve öğretme sürecinin sorunları ile ilgili saptanan rahatsızlık verici hususlar ise aşağıda sıralanmaktadır:

- Türkçe öğrenme seviyesinin çok yavaş ilerlemesi
- Dersin öğretim sorumlusunun yeterince nitelikli olmaması
- Türkçe öğrenmek için çok zaman ve emek harcanması

- Dersi alan diğer öğrencilerin isteksiz ve ilgisiz olması

- Sınıftaki öğrenci seviyelerinin birbirinden çok farklı olması.

Türkçeye yönelik olarak dile getirilen iki olumsuz tema ise, Türkçe öğrenmenin kolay olmaması ve Türkçenin Avrupa dillerinden farklı bir dil yapısına sahip olması biçiminde ifade edilmektedir.

6.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Tavsiyeler

Türkçe öğretimine yönelik tavsiyelerin *Kişisel ve Sosyal Hayata Yönelik ve Öğretim Kurumlarına ve Ortamlarına Yönelik* olmak üzere iki ayrı kategoride dile getirildiği görülmektedir (bk. Tablo 10).

Tablo 10. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Tavsiyeleri Yansıtan Temalar

Kategori	Betimleyici Kodlar	Örnek Cümleler	f
			%
Kişisel ve Sosyal Hayat	Dönem öncesinde kendi ülkenizde Türkçe dersi alın.	Ben her Erasmus öğrencisine dönem başlamadan önce Almanya’da <i>Yabancı Dil Olarak Türkçe</i> dersini almasını tavsiye ediyorum. (Ö02.06)	86
			22,3
	Mümkün olduğunca erkenden öğrenmeye başlayın.	Fakat herkese henüz Almanya’dayken ya da Türkiye’de dönem başlamadan önce bir Türkçe kursuna kaydolmalarını tavsiye ediyorum. Şehirdeki turistik yerlerin dışında kimse İngilizce konuşmuyor ve aslında yerleşkedeki mağazalarda, kafeteryalarda, yemekhanede vb. yerlerde de kimse İngilizce konuşmuyor. (Ö44.19)	21
			5,5
	Türkçenizi ilerletmeye çalışın.	Ben herkese Türkçe öğrenmek konusunda çok kararlı olmalarını tavsiye etmek isterim, çünkü yabancı kültüre nüfuz etmek ancak yerli halkla anlaşılınca mümkün oluyor. (Ö44.16)	21
			5,5
	Temel Türkçe bilgisine sahip olun.	Herkese en azından günlük hayatta anlaşabilecek kadar temel düzeyde Türkçe öğrenmesini tavsiye ediyorum. Türkiye’de seyahat etmeyi planlıyorsanız, az da olsa konuşabilmelisiniz, aksi takdirde kültüre yönelik çoğu şeyi kaçırsınız. (Ö53.02)	20
			5,2
	Türklerle aynı evde oturun.	Ayrıca Türkiye’deki yaşamı tanımak isteyenler Türklerle aynı eve taşınmalıdır. Özellikle de Türkçeye ilgi duyanlar için bu deneyimi yaşamaya değer. (Ö38.25)	16
			4,2

	Tandem partneri ile Türkçe öğrenin.	Bu yüzden, Erasmus koordinatöründen Almanca konuşulan bir ülkeye gitmek isteyen birisi olup olmadığını öğrenmenizi ve daha sonra da bu kişiye bir Tandem buluşmasına sıcak bakıp bakmadığını sormanızı tavsiye etmek isterim. (Ö63.65)	13
			3,4
	Kendi kendinize Türkçe öğrenin.	Ben Klett Yayınevi'nin yeni kitabı "Kolay Gelsin" ile çalıştım. Bu kitap, aynı bir ders kitabı gibi ve sözcük öğrenmek, alıştırma yapmak, soruların yanıtlarına bakmak için mümkün olan bütün ekleri de satın almak mümkün. Duyduğunu anlama becerisi için bir CD ise normal ders kitabıyla birlikte veriliyor. Gerçekten çok tavsiye edilir! (Ö64.79)	5
			1,3
Öğretim Kurumları ve Ortamları	Erasmus Yoğun Türkçe dersini alın.	Bu nedenle Türkçeyi daha iyi öğrenmek isteyen herkese dönem başlamadan önce Erasmus Yoğun Türkçe Kursuna katılmalarını tavsiye etmek isterim. (Ö09.11)	67
			17,4
	Üniversitede Türkçe dersi alın.	Ancak üniversitede verilen Türkçe dersi de tavsiye edilebilir, çünkü dersin hocası dilin yanı sıra Türk kültürüne yönelik ilginç bilgiler öğretiyor. (Ö03.10)	59
			15,3
	Özel Türkçe kursuna gidin.	Eğer Türkçeyi daha hızlı öğrenmek istiyorsanız, özel bir Türkçe kursuna gitmenizi tavsiye ederim. (Ö33.15)	33
			8,6
	Dilmer'e gidin.	Türkçe öğrenmeyi ciddiye alanlara derslerde konuşmaya ağırlık verilen ve çok iyi bir dil kursu olan Dilmer tavsiye edilebilir. (Ö30.06)	18
			4,7
	Dönem içerisinde Türkçe dersi alın.	Bu nedenle yine aynı tavsiye: Bir Türkçe dersi al! Bu gerçekten çok eğlenceli ve buradaki insanlar size çok minnettarlar! (Ö08.01)	12
		3,1	
TÖMER'e gidin.	Eğer doğru dürüst bir dil dersi almak istiyorsanız size TÖMER dil kursunu tavsiye edebilirim. (Ö02.03)	9	
		2,3	
Kontenjan dolmadan önce derse kaydolun.	Fakat Erasmus yoğun Türkçe kursunda bir yer bulabilmek için erkenden harekete geçmenizi tavsiye etmek isterim. (Ö62.01)	5	
		1,3	
	Toplam		385
			100

Kişisel ve Sosyal Hayata Yönelik olarak bakıldığında özellikle Erasmus dönemi başlamadan önce kendi ülkesinde Türkçe dersi almak ve/veya öğrenmek tavsiye edilmektedir (f=86). Ayrıca mümkün olduğunca erkenden Türkçe öğrenmeye başlamak ve Türkçesini ilerletmeye çalışmak da sıklıkla tavsiye edilmiştir. Diğer Erasmus öğrencilerine yapılan başka önemli tavsiyeler şöyle sıralanabilir: Temel Türkçe bilgisine sahip olmak, Türklerle aynı evde oturmak, Türk Tandem partneri bularak Türkçe öğrenmek ve kendi kendine Türkçe öğrenmek.

Öğretim Kurumlarına ve Ortamlarına Yönelik olarak da bazı tavsiyelerde bulunmaktadır. Öncelikli olarak, Erasmus yoğun Türkçe dersini almak, üniversitede Türkçe dersi almak ve özel Türkçe kursuna gitmek konusunda tavsiyeler verilmektedir. Özellikle Dilmer ve TÖMER tavsiye edilen özel öğretim kurumlarının başında gelmektedir. Dönem içerisinde Türkçe dersi almanın ve/veya Türkçe öğrenmenin de tavsiye edildiği görülmektedir. Ayrıca Erasmus Yoğun Türkçe derslerine kontenjan dolmadan önce kaydolmaları gerektiği dikkati çeken bir diğer tavsiye olmuştur.

Sonuç

Türkçe, lehçeleriyle birlikte Asya'dan, Afrika ve Avrupa'ya kadar yayılan ortalama 12 milyon kilometrekare genişliğinde bir coğrafyada yaklaşık 220 milyon kişi tarafından konuşulan köklü bir dildir (Arslan ve Gürsoy, 2008, s. 111; Aydın, 2014, s. 1; Demirel, 2011, s. 138; İşcan, 2011, s. 32). Türkiye Türkçesi ise Batı Türkçesinin bir koludur ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde kullanılan resmî yazı dilidir (Aydın, 2014, s.1). Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi oldukça yeni bir alandır. Aydın, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi “ana dili veya ikinci dili Türkçeden farklı olan ve eğitimsel, ticari, ekonomik, kültürel, sanatsal, kişisel ilgi gibi nedenlerle ya da bunlarla ilişkilendirilebilecek başka nedenlerle Türkçe öğrenmek isteyenlere Türkçenin, yabancı dil öğretiminde kullanılan temel ilkelere bağlı kalınarak öğretilmesi” (Aydın, 2014, s. 17) olarak tanımlamaktadır. Bu yeni alan, yeni gelişmeler sonrasında hızlı bir biçimde ilgi görmeye başlamış, Türkçeyi sosyal, ticari, eğitimsel ve kültürel amaçlarla öğrenmek isteyen yabancıların sayısında hızlı bir artış olmuştur (Gedik, 2009, s. 3; Kana vd., 2016, s. 1128; Kuşçu, 2013, s. 16; Mete, 2012, s. 36). Göçer ve Moğul Türkçenin yabancılara öğretiminin önemini şu şekilde vurgulamaktadır: “Türkiye'nin içinde bulunduğu konum itibarıyla Türkçenin yabancılara öğretimi ihtiyacı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Bugün bu ihtiyaç gerek Türkiye'de bulunan yabancılar için gerekse Türkiye dışında Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar için daha da belirginleşmiştir” (2011, s. 808).

Günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı artmakta (Mete, 2012, s. 37), ancak Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancıların amaçları birbirinden büyük farklılıklar göstermektedir. Bunun nedeni, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenlerin farklı kesitlerden geliyor olmasına dayanmaktadır. Bu bağlamda, özellikle Türkiye'de öğrenim görmek için gelen yabancı öğrencilerin sayısının son yıllarda artmış olduğu bilinmektedir. Türkiye'ye gelen yabancı Erasmus öğrencilerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi konusundaki deneyim ve görüşlerinin derinlemesine araştırılmasının gerektiği ve bu doğrultudaki çalışmaların gelişmekte olan bu alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma çerçevesinde, Türkiye’de yaşamış olan yabancı Erasmus öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yaşantıları ve görüşleri incelenmiş ve şu sorulara yanıt aranmıştır: Konuya yönelik genel düşünce, görüş ve izlenimler nelerdir? Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi ve öğretimi sürecinde fırsatlar ve sorunlar var mı? Yabancılar Türkçe öğretimi bağlamında diğer yabancı Erasmus öğrencilerine neler tavsiye edilmektedir?

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik genel deneyimler ve görüşler çerçevesinde elde edilen veriler, özellikle yabancı öğrencilerin büyük bir kısmının kendi ülkesindeki üniversitede Türkçe dersi aldığını gösterdiği için şaşırtıcıdır. Bu durumda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Almanya ve Avusturya’daki üniversitelerin sanılandan daha etkili ve önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Sonuçlar, yabancı Erasmus öğrencilerinin çeşitli yollar ve yöntemler deneyerek Türkçe öğrenmeye çalıştıklarını göstermesi açısından oldukça ilginçtir. Söz konusu öğrencilerin Türkiye’deki üniversitelerde, özel Türkçe kurslarında ve kimi zaman da Tandem partneri bularak Türkçe öğrendiklerini görülmüştür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik olumlu görüşler açısından bakıldığında elde edilen en çarpıcı sonuç, yabancıların Türklerle İngilizce iletişim kurmasının pek mümkün olmadığını düşünmeleri nedeniyle Türkçe öğrenmek konusunda güçlü bir motivasyona sahip olduklarının anlaşılmasıdır. Az da olsa Türkçe öğrenmek Türkiye’de yaşamak için gerekli görülmektedir. Ayrıca Türklerin de Türkçe konuşan yabancıları görünce sevinç ve mutluluk yaşadıkları ve ilişkilerin daha da olumlu yönde geliştiği ortaya çıkmaktadır.

Dilmer ve TÖMER gibi özel dil kurumlarında Türkçe öğrenen yabancılar göre sınıfların küçük gruplardan oluşuyor olması ve dersin odağında konuşma etkinliklerinin yer alması çok avantajlıdır. Bu tip kurumlarda Türkçe öğrenenler, iyi bir öğretmen ve iyi bir organizasyon ile etkili ve hızlı Türkçe öğrenerek günlük hayata hazırlanabilme fırsatını elde etmektedirler.

Türkiye’deki üniversitede Türkçe dersi alan öğrencilerin en çok dersin öğretim elemanını beğendikleri tespit edilmiştir. Ayrıca Türkçe derslerinin iyi, güzel, faydalı ve ücretsiz olduğu için avantajlı olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenciler, sınıfların küçük gruplardan oluşmasına, ders ortamının rahat olmasına, Türk diline ve kültürüne yönelik temel bilgilerin öğrenilmesine önem vermektedir. Özellikle Erasmus yoğun Türkçe dersine talep çok fazla olmuştur, çünkü öğrenciler ücretsiz sunulan bu dersin kendileri için çok iyi bir imkân olduğu görüşündedir. Kısa sürede etkili Türkçe öğrenmek ve Türk kültürüyle tanışmak mümkün olmaktadır.

Yabancı öğrencilere göre kendi ülkelerindeki üniversitelerinde aldıkları Türkçe dersi de iyi bir fırsat oluşturmaktadır. Özellikle bu derslerde günlük hayatta kullanılan Türkçe kelime ve yapıların öğretilmesi kendilerine fayda

sağlamaktadır. Yabancı öğrenciler arasında Türkçenin çeşitli özellikleriyle çok güzel bir dil olduğu görüşünü savunanların olduğu görülmüştür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik olumsuz görüşlerin özellikle dersin organizasyonuna, yöntemine ve dersteki öğrenme ve öğretme süreçlerine dayandığı ortaya çıkmıştır. Yabancı öğrenciler, ihtiyaç olduğu hâlde üniversitede Türkçe dersinin açılmamasını, özel Türkçe kurslarının pahalı olmasını, sınıf mevcudunun fazla olması ve ders saatlerinin yetersiz olmasını eleştirmişlerdir. Türkçe derslerinin etkili yapılmaması ve iyi yapılandırılmamış olması da hoş karşılanmamaktadır. Bu bağlamda derslerin günlük yaşama yönelik işlenmesi yerine dil bilgisi ağırlıklı işlenmesi istenmeyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı öğrenciler ise Türkçe dersi almalarına rağmen dil seviyelerinin çok yavaş ilerlemesinden ve aşırı zaman ve emek harcamak zorunda kalmalarından şikâyet etmektedir. Buna ek olarak Türkçenin Avrupa dillerinden farklı bir dil yapısı olması ve bu nedenle Türkçe öğrenmenin çok zor olması gibi öğrenci görüşlerine rastlanmıştır.

Erasmus öğrencilerinin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik tavsiyelerinin başında Türkiye'ye gelmeden önce Türkçe öğrenmeye başlamak gelmektedir. Türkçeyi ilerletmenin yolunun mümkün olduğunca erkenden öğrenmeye başlamaktan, yabancı dil olarak Türkçe dersi (dönem öncesinde Erasmus yoğun Türkçe dersi, üniversitede yabancılar için Türkçe dersi ya da özel eğitim kurumunda Türkçe dersi) almaktan, Türkçelerini ilerletmeye gayret göstermelerinden geçtiği sonucu ortaya çıkmıştır. Yabancı öğrenciler Türkçe seviyelerinin hızlı bir biçimde ilerlemesi için özellikle Türklerle aynı evde oturmayı tavsiye etmektedir.

Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, Erasmus Programını yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından irdeleyerek alana yönelik öğrenci yaklaşımlarını belirlemek, güncel durum tespiti yapmak, ihtiyaçlara dikkat çekmek, fırsatları ve sorunları belirlemek ile çözüm önerileri sunmak amacı güdülmüştür. Araştırmanın sonucunda ağırlıklı olarak dikkat çeken noktalar aşağıda belirtilmektedir:

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini yaygınlaştırmak için izlenen dil öğretimi politikasının, yurt içindeki eğitim kurumlarında yabancılar için Türkçe öğretiminin yanı sıra, yurt dışındaki üniversitelerde yabancılar için Türkçe öğretimine yönelik olarak oluşturulması ve güncellenmesi önemlidir.
- Türkiye'de yaşayan yabancıların Türklerle iletişim dilinin İngilizceden ziyade Türkçe olması, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından büyük bir fırsat yaratmaktadır.
- Erasmus Yoğun Türkçe dersleri yabancı öğrenciler tarafından çok faydalı olarak değerlendirildiği halde, Erasmus Plus Programında Yoğun Dil

Kursları (EYDK) uygulamasına son verilmiş olması (Aydın, 2011, s. 76) alana yönelik bir tehdit oluşturmaktadır.

- Yabancılara Türkçe öğretiminde öğretim programlarının, ders kitaplarının, öğretim hedeflerinin ve ders planlama sürecinin belirlenmesi çerçevesinde Türkiye'deki insanlarla iletişim kurma becerilerini destekleyecek etkinlikler, özellikle de günlük hayatta kullanılan kelimelerin ve yapıların aktarımı önemli rol oynamaktadır.
- Öğrencilerin Türkçe dil seviyelerinin yavaş ilerliyor olması sorununun aşılabilmesi için derslerin daha etkili ve daha verimli işlenmesini sağlayacak bir yapıya büründürülmesi gerekmektedir.

Türkçenin günlük yaşamda kullanımını geliştirecek ders ortamlarını yaratmak bir eğitim ihtiyacı olarak karşımıza çıkmaktadır (bk. Kalfa, 2015, s. 249). Dil bilgisi temelli bir program yerine, durumsal öğrenmeye ağırlık verilmeli ve özellikle öğrencilerin dışarıda karşılaşabilecekleri çeşitli durumlara yönelik konuşma pratiği yapmaları sağlanmalıdır (bk. Arslan Kechriotis ve Erdem, 2011, s. 599). Diğer yandan, Türkçenin yabancı dil olarak etkili bir biçimde öğretilmesi için nitelikli öğretmen ve malzeme gerektiği bilinmektedir (Yağmur, 2011, s. 242). Bu nedenle Türkiye'deki üniversitelerde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının açılması yoluyla hem alanında uzman öğretmenler yetiştirilecek hem de alana yönelik akademik ve bilimsel çalışmaların derinleştirilmesi ve çeşitlendirilmesi sağlanacaktır. Yabancılara Türkçe öğretimi için uygun, nitelikli ve çeşitli türde ders materyali üretiminin artması, bu alanın büyümesi ve gelişmesi ile doğrudan ilişkilidir. Bu durumda Erasmus Plus Hareketlilik Programı, hem ülkemizin tanınmasında hem de dilimizin ve kültürümüzün öğrenilmesinde önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Aramak, K. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bağdaşıklık Araçlarının Kullanım Düzeyi Üzerine Bir Araştırma. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arslan Kechriotis, C. ve Erdem, B. (2011). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Eğilimleri ve Ders Planlama Süreci. 3. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı, İ. Yazar (Haz.) içinde (ss. 593-601). İzmir.
- Arslan M. ve Gürsoy, A. (2008). Rol Yapma ve Drama Etkinlikleriyle Yabancılar Türkçe Öğretiminde Motivasyonun Sağlanması. Ege Eğitim Dergisi, 9(2), 109-124.
- Avrupa Komisyonu. (2017a). Erasmus Plus İstatistikleri 2014. 15 Mart 2017 tarihinde http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/statistics/2014/turkey_en.pdf adresinden erişildi.
- Avrupa Komisyonu. (2017b). Erasmus Ülke İstatistikleri. 15 Mart 2017 tarihinde http://ec.europa.eu/education/library/statistics/aggregates-time-series/country-statistics_en.pdf adresinden erişildi.
- Aydın, Y. (2014). Erasmus Yoğun Dil Kurslarında Türkçe Öğrenen Yabancılar Yönelik Bir İhtiyaç Analizi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Bakır, S. (2014). Türkiye'deki Yabancılar Türkçe Öğretim Merkezleri ve Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (Dilmer). Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 51, 435-456.
- Barın, E. (2011). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metodoloji. 3. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı (Haz. İlyas Yazar) içinde (ss. 167-170). İzmir.
- Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42 (2), 265-277.
- Çepni, S. (2010). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Erol.
- Demirel, M. V. (2011). Türkçe Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Yabancılar Türkçe Öğretimi Dersine İlişkin Görüşleri. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 128-138.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin Yabancılar Öğretimi: Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Yabancılar Türkçe Öğretiminin Geleceğiyle İlgili Görüşler. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(11), 207-228.
- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 1-2, 51-69.
- Ercan, A. N. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından Analizi. Türkçenin Eğitimi-Öğretimine Yönelik Çalışmalar, M. V. Çoşkun (Haz. vd.). Ankara: Pegem.

- Gedik, D. (2009). Yabancılara Türkçe Öğretimi (Ankara Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER Örneği). Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Göçer, A. (2009). Türkiye’de Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Öğretmenlerin Uygulamalarına Yönelik Nitel Bir Araştırma. *Dil Dergisi*, 145, 28-47.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ile İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 797-810.
- Gün, M., Akkaya, A. ve Kaya, Ö. T. (2014). Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Türkçe Öğretimi Merkezlerinde Görev Yapan Öğretim Elemanları Açısından Değerlendirilmesi. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(6), 1-16.
- Gürbüz, R. ve Güleç, İ. (2016). Türkiye’de Eğitim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçeye İlişkin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 141-153.
- Han, T. (2016). Yabancı/ İkinci Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Sınıflarında Kültür Öğretimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 703-718.
- Harputoğlu, B. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe ve Ana Dil Türkçe Ders Kitaplarında Öğrenme Stratejilerinin İncelenmesi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- İsiloğlu, S. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Basılmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 29-36.
- Justus Liebig Üniversitesi. (2017). Erfahrungsberichte. 15 Mart 2017 tarihinde <https://www.uni-giessen.de/internationales/erasmus/out/bewerbung/erfahrungsbericht> adresinden erişildi.
- Kalfa, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreten Öğretmenlerin Alan Yeterliklerine Dayalı Gereksinim Çözümlemesi. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 241-253.
- Kana F., Boylu, E. ve Başar U. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmeni Yetiştirmenin Gerekliliği ve Lisans Programı Önerisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(5), 1125-1138.
- Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel.
- Koçer, Ö. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Hedef Kültürle Bütünleştirilmiş Dersler Sonrasında Görüşlerinin İncelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 25-35.
- Kuşçu, S. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Öğretmen Bilişi ve Öğrenci İnanışları. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Mete, F. (2012). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Öğretmenlerin Özel Alan Yeterlikleri Üzerine Bir Araştırma. Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Mirici, İ. H. vd. (2009). Eğitim Amaçlı Değişim Programları ve Erasmus Yoğun Dil Kursları: Türkçe Kursları İçin Bir Örnek Olay. Eğitim ve Bilim, 34(152), 148-159.
- Nurlu, M. ve Özkan, N. (2016). Türkiye Türkçesi Öğrenen Türkmenlerde Görülen Sesli Okuma Yanlışları ve Çözüm Önerileri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(34), 24-37.
- Özdemir, C. (2013). Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(1), 2049-2056.
- Taştekin, A. (2016). Türk Silahlı Kuvvetlerinin Uygulamaları Bağlamında Ana Dili Türkçe Olmayanlara Türkçe Öğretimi. International Journal of Social Sciences and Education Research, 3(1), 171-183.
- Ulusal Ajans. (2017a). Erasmus Yoğun Dil Kursları. 08 Mart 2017 tarihinde <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1/2007-2013-d%C3%B6nemine-ait-bilgi-ve-belgeler/alt-faaliyetler/ulusal-ajans-merkezli-faaliyetler/erasmus-yo%C4%9Fun-dil-kurslar%C4%B1> adresinden erişildi.
- Ulusal Ajans. (2017b). Misyon ve Vizyon. 15 Mart 2017 tarihinde <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon> adresinden erişildi.
- Ungan, S. (2006). Avrupa Birliğinin Dil Öğretimine Karşı Tutumu ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15, 117-225.
- Yağmur, K. (2011). Batı Avrupa'da Ana Dili Türkçe Olan Öğrencilere Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretimi ve Kuramsal Sorunlar. Yabancılarla Türkçe Öğretimi. Politika Yöntem ve Beceriler, D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Haz.) içinde (ss. 221-244). Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, F. ve Buzlukluoğlu Arslan, S. (2014). ÇOMÜ TÖMER'de Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları. Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(6), 1181-1196.
- Yüce, S. (2005). İletişim Ve Dil: Yöntemler, Avrupa Dil Portföyü. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. Journal of Language and Linguistic Studies, 1 (1), 81-88.

Kaynak Belgelerin Üniversiteleri İle Erişim Sayfalarının Adları ve Adresleri

Albert-Ludwigs-Universität Freiburg. “Bogazici Üniversitesi, İstanbul, Türkiye“. <http://portal.uni-freiburg.de/politik/medien/pdf/studium/berichte/erasmus/Istanbul%20Lots.pdf>

Brandenburgische Technische Universität. “Türkei“. <https://www.b-tu.de/studierende/auslandsaufenthalte/studium-im-ausland/erasmus/erfahrungsberichte/tuerkei>

Cari von Ossietzky Universität Oldenburg. “Erfahrungsberichte aus der Türkei“. <https://www.uni-oldenburg.de/iso/wege-ins-ausland/erfahrungsberichte/erfahrungsberichte-fuer-die-tuerkei/>

Deutsche Sporthochschule Köln. “Erasmus Bericht: Akdeniz Üniversitesi Antalya / Türkei“. http://www.dshs-koeln.de/fileadmin/redaktion/Studium/International_Studieren/Studium_im_Ausland/Studium_Europa/Erfahrungsbericht_Tu_rkei_Antalya.pdf

Ernst-Abbe-Hochschule Jena. “Zwischen Europa und Asien – als Erasmusstudent in der Türkei“. http://www.eah-jena.de/fhj/fhjena/resab/aaa/Dokumente/Studium_im_Ausland/Erfahrungsberichte/20110506_M%20Thiele%20-%20Erasmusbericht-Izmir2011.pdf

Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald. “Türkei, Erfahrungsberichte im PDF-Format“. <http://www.uni-greifswald.de/international/erasmus/studium/erfahrungsberichte/tuerkei.html>

Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder). “Tuerkei“. <http://www.europa-uni.de/de/internationales/euvstudis/berichte/Tuerkei/index.html>

Fachhochschule Aachen. “Mein Auslandssemester - Studenten der FH Aachen berichten“. <https://www.fh-aachen.de/fachbereiche/wirtschaft/organisation/ifo/erfahrungsberichte-auslandssemester/>

Fachhochschule Köln Institut für Translation und Mehrsprachige Kommunikation. „Erasmus-Austausch Türkei“. <http://www.f03.fh-koeln.de/fakultaet/itm/international/erasmus-outgoings/outgoings/00604/index.html>

Fachhochschule Schmalkalden. “Erfahrungsbericht Auslandssemester Tage in İstanbul“. http://www.fh-schmalkalden.de/schmalkaldenmedia/2013_Halic_University_Istanbul_T%C3%BCrkei-p-17760.pdf

Fachhochschule Wedel. “Partneruniversitäten“. <http://www.fh-wedel.de/international/partneruniversitaeten/#c12709>

Frankfurt University of Applied Sciences. “Erfahrungsberichte Studenten berichten von ihrem Auslandsaufenthalt“. <https://www.frankfurt-university.de/international/wege-ins-ausland/erfahrungsberichte.html>

Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf. “Erfahrungsberichte“. <http://www.uni-duesseldorf.de/home/internationales/auslandsaufenthalte/berichte.html#c109180>

Hochschule der Medien (HdM). “Auslandssemester in der Türkei“. <http://www.medienmaster.de/auslandsaufenthalt/erfahrungsberichte/auslandssemester-in-der-tuerkei/>

Hochschule für Angewandte Wissenschaften München. “Erasmus Erfahrungsberichte“. https://www.hm.edu/allgemein/hm_international/wege_in_die_welt_2/studium_in_ausland/euerasmus/erfahrungsberichte.de.html

Hochschule Hannover. “Erfahrungsberichte aus Europa“. <http://www.hs-hannover.de/international/wege-ins-ausland/erfahrungsberichte/europa-bis-2012/index.html>

Hochschule Nordhausen. “Erasmus Erfahrungsbericht“. https://www.hs-nordhausen.de/fileadmin/daten/internationales/downloads/downloads_sms/Erfahrungsberichte/2010-11_Dokuz-Eyluel-UEniversitesi_Tuerkei.pdf

Hochschule Ostwestfalen-Lippe. “Erfahrungsberichte“. <https://www.hs-owl.de/international/erfahrungsberichte/erfahrungsberichte-europa.html>

Hochschule Reutlingen Fakultät Textil & Design. “Erfahrungsberichte aus dem Ausland“. <http://www.td.reutlingen-university.de/ueberuns/internationales/erfahrungsberichte-aus-dem-ausland/>

Hochschule Rosenheim. “Studium an der Dogus University Türkei“. <https://international.fh-rosenheim.de/tag/outgoings-erasmus/>

Humboldt-Universität zu Berlin. “Türkei“. <https://www.wiwi.hu-berlin.de/de/international/abroad/berichte/tuerkei-erfahrungsberichte/>

Institut für Europäische Kunstgeschichte der Universität Heidelberg. “Erasmus-Partnerinstitute des IEK“. <http://www.iek.uni-hd.de/studium/partnerunis.html#t%C3%BCrkei>

Johannes Kepler Universität Linz. “Türkei“. <http://www.jku.at/content/e262/e245/e10865/e8116/e7922/e7883>

Justus-Liebig-Universität Gießen. “Erfahrungsbericht“. https://www.erasmus.uni-giessen.de/efb/efb_index.php

Karlsruher Institut für Technologie (KIT). “Erfahrungsberichte ERASMUS & Übersee Studienaufenthalte“. <http://www.intl.kit.edu/ostudent/499.php>

Ludwig-Maximilians-Universität. “München, Suche nach Austauschmöglichkeiten“. <https://www.moveon.verwaltung.uni-muenchen.de/move/moveonline/exchanges/search.php>

Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg. “ERASMUS-Erfahrungsberichte aus der Türkei“. http://www.international.uni-halle.de/international_office/studierende/hallesche_studierende/erasmus/berichte/berichte_tuerkei/

Medizinische Hochschule Hannover. “ERASMUS-Studierendenberichte“. <https://www.mh-hannover.de/3951.html>

Medizinische Universität Innsbruck. “Erasmus Erfahrungsbericht“. https://www.i-med.ac.at/studium/mobilitaet_international/downloads/docs_erasmus/Erfahrung_sberichte_Erasmus/Bursa_12-13.pdf

Otto-von-Guericke-Universität Magdeburg (OVGU). “Austauschdatenbank“. <http://www.ovgu.de/International/Austauschdatenbank.html>

Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn. “Suche nach Austauschmöglichkeiten“. http://moveonline.verwaltung.uni-bonn.de/move/moveonline/exchanges/search.php?programme_id=2&country_id=TR

Ruhr Universität Bochum. “Suche nach Austauschmöglichkeiten“. https://ruhr-uni-bochum.moveonnet.eu/moveonline/exchanges/search.php?programme_id=1&country_id=TR

Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg. “Erfahrungsberichte: Türkei“. <http://www.uni-heidelberg.de/international/erasmus/berichte/tuerkei.html>

RWTH Aachen. “Suche nach Austauschmöglichkeiten“. <http://www.rwth-aachen.de/go/id/bpvo>

Technische Hochschule Köln. “Erfahrungsberichte“. https://www.verwaltung.th-koeln.de/organisation/dezernatesg/dezernat3/sg32/service/outgoings/erfahrungsberichte/index.php#0_22

Technische Hochschule Nürnberg Georg Simon Ohm. “Nürnberg Georg Simon Ohm, Erfahrungsberichte”. https://www.th-nuernberg.de/no_cache/institutionen/international-office/auslandsaufenthalt-fuer-thn-studierende/studium-im-ausland/erfahrungsberichte/page.html

Technische Universität Bergakademie Freiberg. “Erfahrungsberichte“. <http://tu-freiberg.de/international/ausslandsstudium/erfahrungsberichte#turkei>

Technische Universität Berlin, Institut für Mathematik. „Erasmusberichte Ankara“. <http://page.math.tu-berlin.de/~felsner/Erasmus/Berichte/Ankara/>

Technische Universität Braunschweig. “Meine neue Herausforderung: die Türkei”. https://vserver.aka.etc.tu-bs.de/outgoing/html/wia_story_tuerkei.html

Technische Universität Chemnitz. “Erasmus Erfahrungsberichte”. <https://www.tu-chemnitz.de/international/outgoing/erasmus/erfahrung.php>

Technische Universität Darmstadt. “Suche nach Austauschmöglichkeiten“. http://tu-darmstadt.moveonnet.eu/moveonline/exchanges/search.php?country_id=TR

Technische Universität Dortmund. “ERASMUS-Auslandsstudium“. http://www.aaa.tu-dortmund.de/cms/de/Dortmunder_Studierende/Erfahrungsberichte/ERASMUS/index.html

Technische Universität Dresden. “Erfahrungsberichte“. http://tu-dresden.de/internationales/stud_abroad/erfahrungsberichte

Technische Universität München. “Suche nach Erfahrungsberichten“. http://moveonline.zv.tum.de/move/moveonline/exchanges/search.php?country_id=TR

Universität Augsburg. “Erfahrungsberichte Osteuropa und Türkei“. http://www.aaa.uni-augsburg.de/de/outgoing/studium/Erfahrungsberichte/osteuropa_tuerkei/

Universität Bayreuth. “Suche nach Austauschmöglichkeiten“. https://uni-bayreuth.moveonnet.eu/moveonline/exchanges/search.php?programme_id=1&country_id=TR

Universität Bremen. “Erfahrungsberichte”. <http://www.uni-bremen.de/index.php?id=7443>

Universität Göttingen, Juristische Fakultät. “ERASMUS - Kooperationen der Juristischen Fakultät”. <http://www.uni-goettingen.de/de/liste-der-partneruniversit%C3%A4ten-informationen-und-erfahrungsberichte/107581.html>

Universität Hamburg. “Erfahrungsberichte von Outgoings der Universität Hamburg“. <http://www.uni-hamburg.de/internationales/studieren-im-ausland/erfahrungsberichte/uebersicht.html#T>

Universität Heidelberg, Juristische Fakultät. “Erfahrungsberichte”. <http://www.jura.uni-heidelberg.de/international/erasmus/erfahrungsberichte.html>

Universität Mannheim. “Partneruniversitäten”. http://www.uni-mannheim.de/io/studium_im_ausland/partneruniversitaeten/index.html

Universität Potsdam. “Erfahrungsberichte Auslandsstudium Türkei“. <http://www.uni-potsdam.de/studium/ausland/infoboerse/berichtestud/tuerkei/>

Universität Siegen. “Erasmus Erfahrungsbericht”. http://www.bildung.uni-siegen.de/biso/internationalisierung/downloads/eindruecke_ankara_von_lisa_braach.pdf

Universität Ulm. “Erfahrungsberichte Europa“. https://www.uni-ulm.de/io/out/berichte/europa.html?tx_simplefilebrowser_pi1%5Bpath%5D=%2Fwww%2Fcms%2Ffileadmin%2Fwebsite_uni_ulm%2Fio%2FOUT_Erfahrungsberichte%2Feuropa%2FT%C3%BCrkei

Universität Würzburg, Juristische Fakultät. “Erfahrungsberichte”. http://www.jura.uni-wuerzburg.de/fakultaet/erasmus/informationen_fuer_deutsche_studenten/erfahrungsberichte/

Westfälische Wilhelms-Universität Münster. “Erasmus”. <http://www.uni-muenster.de/Jura.itm/hoeren/lehre/auslandsstudium/erasmus>